

INSTITUUT VAN DE ACCOUNTANTS EN DE BELASTINGCONSULENTEN

CONSOLIDATIE

Voordracht van zaterdag 13 november 2010

Jessy VANDEWEYER

Contents

Deel I – Wettelijk KADER	2
1. Consolidatieplicht	2
1.1 Wie moet consolideren?	2
1.2 Definities	2
2. Vrijstelling van consolidatie	3
2.1 Vrijstelling in geval van subconsolidatie	3
2.2 Vrijstelling naar omvang	4
3. Weglaten uit consolidatie	4
4. Omrekening van vreemde valuta	5
4.1 Monetaire/niet-monetaire methode	5
4.2 Slotkoersmethode	6
5. Consolidatiemethodes	6
6. Algemene principes	7
6.1 Inhoud van de geconsolideerde jaarrekening	7
6.2 Getrouw beeld	7
6.3 Continuïteit	7
6.4 Bestendigheid	7
6.5 Munteenheid	8
6.6 Niet compensatie	8
6.7 Periodiciteit	8
Deel II – Consolidatie in de praktijk	9
7. Inleiding	9
7.1 Integrale consolidatiemethode	9
7.2 Evenredige- of proportionele consolidatiemethode	9
7.3 Vermogensmutatiemethode	9
7.4 Controlepercentage	10
7.5 Het belangenpercentage	10
8. De integrale consolidatiemethoden	12
8.1 De integrale consolidatie	12
8.2 Geconsolideerde balans	12
8.3 Geconsolideerde resultatenrekening	13
8.4 Geconsolideerde toelichting	14
8.5 Voorbeeld	14
8.6 Eliminatie van een deelneming	15
8.7 Het begrip consolidatieverschil/goodwill	15
8.8 Eliminaties van vorderingen en schulden	18
8.9 Eliminaties binnen de resultatenrekening	19
8.10 Consolidatie van de resultaatverwerking	19
8.11 Eliminaties met impact op de balans en de resultatenrekening	20
8.12 Eliminatie van het resultaat bij verkoop van vaste activa	21
8.13 Onderlinge verkopen van goederen die tot de voorraden behoren	21
8.14 Eliminaties van intragroepsdividenden	22
8.15 Eliminatie van waardeverminderingen op deelnemingen	22
9. Proportionele consolidatiemethode	23
10. De vermogensmutatiemethode	23

DEEL I – WETTELIJK KADER

1. CONSOLIDATIEPLICHT

1.1 Wie moet consolideren?

Elke onderneming die:

- consolidatieplichtig is volgens het Wetboek vennootschappen en die:
  - ofwel moederonderneming is (art.110 W. Venn);
  - ofwel met een of meer ondernemingen een consortium vormt (art.111 W. Venn).

1.2 Definities

Controle

De **controle** wordt in de wet als volgt omschreven «Onder controle over een vennootschap moet worden verstaan, de bevoegdheid in rechte of in feite om een **beslissende invloed** uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van het beleid».

De wet voorziet dus in twee soorten controles: de controle in rechte en de controle in feite.

De controle in rechte wordt onweerlegbaar vermoed in volgende gevallen (art 5 § 2 W.Venn.):

- als controle voortvloeit uit het bezit van de meerderheid van de stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen van de betrokken vennootschap;
- als een vennoot het recht heeft de meerderheid van de bestuurders of zaakvoerders te benoemen of te ontslaan;
- als een vennoot krachtens de statuten van de betrokken onderneming of krachtens hiermee gesloten overeenkomsten over een controlebevoegdheid beschikt;
- als een vennoot, op grond van een overeenkomst met andere vennoten van de betrokken onderneming, beschikt over de meerderheid van de stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen van die onderneming;
- in geval van gezamenlijke controle.

De controle in feite wordt vermoed behoudens bewijs van het tegendeel (art.5 § 2 W.Venn.):

- als controle voortvloeit uit andere factoren dan deze die een onweerlegbaar vermoeden van controle in rechte inhouden.
Dit betekent dat een onderneming nooit gecontroleerd kan worden op basis van controle in feite als die onderneming al gecontroleerd wordt op basis van controle in rechte.
- als een vennoot van een onderneming op de laatste en de voorlaatste algemene vergadering van deze onderneming de meerderheid van de stemrechten van de vertegenwoordigde aandelen uitgeoefend heeft.

De exclusieve controle

Onder exclusieve controle moet worden verstaan, de controle die een vennootschap alleen of samen met één of meer van haar dochtervennootschappen uitoefent (art.8 W. Venn.).

De gezamenlijke controle

Onder gezamenlijke controle moet worden verstaan, de controle die een beperkt aantal vennoten samen uitoefenen, wanneer zij zijn overeengekomen dat beslissingen omtrent de oriëntatie van het beleid niet zonder hun gemeenschappelijke instemming kunnen worden genomen (art. 9 W.Venn.).

2. VRIJSTELLING VAN CONSOLIDATIE

2.1 Vrijstelling in geval van subconsolidatie

In de Belgische regelgeving wordt een moederonderneming vrijgesteld van de verplichting om een geconsolideerde jaarrekening en een geconsolideerd jaarverslag op te maken als ze zelf dochteronderneming is van een moederonderneming die een geconsolideerde jaarrekening en een geconsolideerd jaarverslag opmaakt, laat controleren en openbaar maakt (art. 113 W.Venn.).

Deze vrijstelling geldt als aan de volgende voorwaarden voldaan wordt:

- De vrijstelling wordt goedgekeurd door de algemene vergadering van de van consolidatie vrijgestelde onderneming met een meerderheid van 90% van de stemmen voor de vennootschappen met een rechtsvorm van nv en cva en van 80% voor de overige vennootschappen. Deze vrijstelling is geldig voor 2 jaar en kan hernieuwd worden.
- De van consolidatie vrijgestelde onderneming en, in principe, al haar dochterondernemingen worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de moederonderneming op een hoger niveau.
- De moederonderneming op een hoger niveau stelt een geconsolideerde jaarrekening, een geconsolideerd jaarverslag op, laat die controleren en maakt die openbaar overeenkomstig de Europese richtlijnen of overeenkomstig gelijkwaardige regelgeving als de moedervenootschap niet onder het recht van een EU-lidstaat valt.
- Het bestuursorgaan van de consolidatie vrijgestelde onderneming legt de geconsolideerde jaarrekening en het geconsolideerde jaarverslag van de moederonderneming op hoger niveau neer:
  - binnen 2 maanden nadat ze verkrijgbaar zijn voor haar aandeelhouders;
  - uiterlijk 7 maanden na afsluiting van het boekjaar;
  - in de taal waarin de van consolidatie vrijgestelde onderneming haar jaarrekening moet opmaken;
  - behalve als de geconsolideerde jaarrekening, het geconsolideerde jaarverslag en het geconsolideerde controleverslag al in België openbaar gemaakt werden door de moederonderneming op hoger niveau.
- In de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening van de van consolidatie vrijgestelde onderneming worden vermeld:
  - het gebruik van de vrijstelling;
  - de identificatie van de moederonderneming die de van consolidatie vrijgestelde onderneming in haar geconsolideerde jaarrekening opgenomen heeft;
  - de datum en de plaats van neerlegging van de geconsolideerde jaarrekening van de moederonderneming op hoger niveau als die door de betrokken onderneming neergelegd werd;
  - de motivering inzake naleving van de voorwaarden voor vrijstelling.

De bovengenoemde vrijstelling van consolidatie geldt niet:

- als één van de ondernemingen die in de consolidatie opgenomen moet worden, beursgenoteerd is (art. 114 W.Venn.);

- als de consolidatie (art. 115 W.Venn.) verlangd wordt:
  - door de ondernemingsraad (in dit geval is de toelichting verkort);
  - op verzoek van de overheid of een rechter.

2.2 Vrijstelling naar omvang

Een onderneming wordt vrijgesteld van de verplichting om een geconsolideerde jaarrekening en een geconsolideerd jaarverslag op te stellen als die onderneming en haar dochterondernemingen op geconsolideerde basis niet meer dan één van de volgende criteria overschrijden (art. 16 en art. 112 W.Venn.).

Jaaromzet (excl. btw)	29,2 mio EUR
Balanstotaal	14,6 mio EUR
Personeel (jaargemiddelde)	250

Deze criteria worden op afsluitdatum van de consoliderende onderneming nagegaan op basis van de laatst opgemaakte jaarrekeningen van de te consolideren ondernemingen.

Pas als twee jaar lang meer dan één criterium overschreden wordt, moet de moederonderneming consolideren.

Vrijstelling van consolidatie geldt niet:

- als één van de ondernemingen die in de consolidatie opgenomen moet worden, beursgenoteerd is (art. 114 W.Venn.);
- als de consolidatie (art. 115 W.Venn.) verlangd wordt:
  - door de ondernemingsraad;
  - op verzoek van de overheid of rechter.

3. WEGLATINGEN UIT CONSOLIDATIE

Nochtans mag een dochteronderneming buiten de consolidatie worden gelaten om volgende redenen:

A. Weglaten mits motivatie in de toelichting (art. 107 KB 30 januari 2001)

Een dochteronderneming mag buiten de consolidatie gelaten worden:

- als deze onderneming van te verwaarlozen betekenis is voor de beoordeling van het geconsolideerde vermogen, de geconsolideerde financiële positie of het geconsolideerde resultaat. Als meer dochterondernemingen aan deze voorwaarde voldoen, mag van deze mogelijkheid maar gebruik gemaakt worden als ze samen aan de gestelde voorwaarden voldoen;
- als de uitoefening van controle of de aanwending van het vermogen door de moederonderneming ingrijpend en duurzaam bemoeilijkt wordt;
- als gegevens voor consolidatie niet zonder onevenredig hoge kosten of onverantwoorde vertraging verkregen kunnen worden;
- als haar aandelen uitsluitend met het oog op latere vervreemding gehouden worden.

B. Weglaten mits opname volgens vermogensmutatiemethode en vermelding en motivatie in de toelichting (art. 108 en art. 110 KB 30 januari 2001)

Een dochteronderneming waarover de consoliderende vennootschap een controle in feite bezit, wordt buiten de consolidatie gelaten als opneming ervan in de consolidatie zou indruisen tegen het beginsel van het getrouw beeld.

C. Weglaten mits opname volgens vermogensmutatie (art. 109 en art. 110 KB 30 januari 2001)

Dochterondernemingen moeten buiten consolidatie gelaten worden:

- als deze onderneming in vereffening is;
- in geval van een beslissing om deze onderneming stop te zetten;
- als er niet meer van uitgegaan kan worden dat het bedrijf van de onderneming voortgezet zal worden.

Dochterondernemingen die buiten de groep gerealiseerd worden, worden vanaf de datum van realisatie niet langer in de consolidatie opgenomen.

4. OMREKENING VAN VREEMDE VALUTA

Groepen hebben vaak dochtervennootschappen in het buitenland, soms ook in een muntzone buiten de eurozone. Dat impliceert dat de individuele rekeningen van die dochters vaak in een buitenlandse munt worden voorgelegd.

Meestal echter wordt de munt van de moedervennootschap aangenomen als consolidatiemunt.

Dit betekent dat de maatschappelijke rekeningen van de dochtervennootschappen moeten worden omgerekend in de munt van de moedervennootschap. Die omrekening kan gebeuren volgens verschillende methoden.

4.1 Monetaire/niet-monetaire methode

Volgens de monetaire/niet-monetaire methode worden:

- de niet-monetaire activa en de afschrijvingen, waardeverminderingen en regularisaties met betrekking tot deze activa en de niet-monetaire passiva omgerekend tegen de historische koers of een toegestaan alternatief voor deze koers. De historische koers is de geldende koers waartegen de niet-monetaire activa en passiva in het vermogen van de consoliderende onderneming of van de betrokken dochteronderneming opgenomen zijn. Het toegestane alternatief voor deze koers is de aanvangsdatum van het boekjaar van de eerste geconsolideerde jaarrekening of van de geconsolideerde jaarrekening waarin de onderneming voor het eerst opgenomen werd;
- de monetaire activa en passiva, rechten en verplichtingen omgerekend tegen de slotkoers. De slotkoers is de koers op balansdatum. Als het wisselrisico met betrekking tot een monetaire post specifiek ingedeekt is dan worden de monetaire verrichting en de dekkingsverrichting samen omgerekend ofwel tegen de slotkoers ofwel tegen de koers van de dekkingsverrichting;
- de opbrengsten en kosten omgerekend tegen de geldende koers op de datum waarop ze vastgesteld zijn. Ze mogen evenwel tegen een gemiddelde periodekoers of een gemiddelde koers voor het boekjaar omgerekend worden.

De omrekeningsverschillen worden in de resultatenrekening geboekt. Ze kunnen evenwel opgenomen worden volgens de methoden die de consoliderende onderneming hanteert om de omrekeningsverschillen in haar enkelvoudige jaarrekening te verwerken.

Als de omrekeningsverschillen in het resultaat genomen worden, wordt het gedeelte van deze verschillen dat aan derden toerekenbaar is in de resultatenrekening onder de rubriek 'Aandeel van derden in resultaat' geboekt.

Andere methoden voor de verwerking van omrekeningsverschillen mogen gehanteerd worden voor zover:

- ze aan het getrouwe beeld beantwoorden;
- de keuze aan objectieve criteria beantwoordt en;

- de criteria stelselmatig toegepast worden.

In het onderstaande schema worden voorbeelden gegeven van monetaire/niet- monetaire activa en passiva. Overlopende rekeningen kunnen zowel een monetair als een niet-monetair karakter hebben (art. 132 KB 30 januari 2001).

Actief	Passief
Niet- monetaire activa: historische koers	Niet-monetaire passiva: historische koers
Oprichtingskosten	Kapitaal
Immateriële vaste activa	Uitgiftepremies
Materiële vaste activa	Herwaarderingsmeerwaarden
Financiële vaste activa	Reserves
Voorraden en bestellingen in uitvoering	Overgedragen resultaat
	Kapitaalsubsidies
	Voorzieningen
Monetaire activa: slotkoers	Monetaire passiva: slotkoers
Vorderingen op meer dan één jaar	Schulden op meer dan één jaar
Vorderingen op ten hoogste één jaar	Schulden op ten hoogste één Jaar
Geldbeleggingen	Overlopende rekeningen (1)
Liquide middelen	(1) <i>Deze rubriek kan ook niet-monetair zijn.</i>
Overlopende rekeningen (1)	
(1) <i>Deze rubriek kan ook nier-monetair zijn.</i>	

4.2 Slotkoersmethode

Volgens de slotkoersmethode worden alle monetaire en niet-monetaire activa en passiva, rechten en verplichtingen tegen de slotkoers omgerekend. Als het wissel risico m.b.t. een monetaire post specifiek ingedeekt is, dan kunnen deze monetaire post en de dekkingsverrichting omgerekend worden ofwel tegen de slotkoers ofwel tegen de koers van de dekkingsverrichting.

De opbrengsten en kosten worden ofwel omgerekend tegen de geldende koers op de datum waarop ze vastgesteld zijn ofwel tegen een gemiddelde periodekoers of een gemiddelde koers van het boekjaar.

De omrekeningsverschillen worden in de passiefpost 'Omrekeningsverschillen' bij het eigen vermogen opgeboekt. Het betreft omrekeningsverschillen:

- uit de omrekening van de nettopositie van de dochteronderneming bij het begin van de periode tegen een andere koers dan voorheen;
- na toepassing van de slotkoers in de balans en van een andere koers in de resultatenrekening;
- uit andere wijzigingen in het eigen vermogen van de dochteronderneming.

Het aan derden toe te rekenen gedeelte van deze omrekeningsverschillen wordt op de post 'Belangen van derden' van het passief geboekt (art. 132 KB 30 januari 2001).

5. CONSOLIDATIEMETHODES

In de geconsolideerde jaarrekening worden de volgende methodes voorzien (art. 134 KB 30 januari 2001):

- voor de consoliderende vennootschap en dochterondernemingen: de integrale consolidatie;
- voor gemeenschappelijke dochterondernemingen: de evenredige of proportionele consolidatie;
- voor de deelnemingen in geassocieerde ondernemingen: waardering volgens de vermogensmutatiemethode.

Gemeenschappelijke dochterondernemingen mogen evenwel gewaardeerd worden volgens de vermogensmutatiemethode i.p.v. opgenomen te worden via de evenredige consolidatiemethode als hun bedrijf niet nauw geïntegreerd is in het bedrijf van de vennootschap die over de gezamenlijke controle beschikt.

6. ALGEMENE PRINCIPES

6.1 Inhoud van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit de balans, de resultatenrekening en de toelichting.

6.2 Getrouw beeld

De geconsolideerde jaarrekening moet een getrouw beeld geven van:

- het vermogen;
- de financiële positie;
- het resultaat van het geconsolideerd geheel (art. 115 KB 30 januari 2001).

Als de toepassing van de bepalingen van het KB van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek vennootschappen niet volstaat om te voldoen aan het getrouw beeld, moeten aanvullende inlichtingen in de toelichting verstrekt worden (art. 115 KB 30 januari 2001).

Zijn bepalingen van dit KB 30 januari 2001 in uitzonderlijke gevallen strijdig met het beginsel van getrouw beeld, dan moeten afwijkingen van het KB in de toelichting gemotiveerd worden. Bij de eerste toepassing ervan moet de invloed op het vermogen, de financiële positie en het resultaat van het geconsolideerd geheel in de toelichting vermeld worden (art. 116 KB 30 januari 2001).

6.3 Continuïteit

Bij de vaststelling en de toepassing van de waarderingsregels bij de geconsolideerde jaarrekening wordt net zoals bij de enkelvoudige jaarrekening ervan uitgegaan dat de consoliderende onderneming haar bedrijf zal verder zetten. Als over de continuïteit van de onderneming onzekerheid bestaat, moeten de waarderingsregels hieraan aangepast worden (art. 28 KB 30 januari 2001).

De dochteronderneming in vereffening evenals de dochteronderneming die besloten hebben hun bedrijf stop te zetten of waarvoor er niet meer van uitgegaan kan worden dat ze hun bedrijf zullen voortzetten, worden volgens de vermogensmutatiemethode gewaardeerd.

6.4 Bestendigheid

De waarderingsregels moeten van het ene boekjaar op het andere identiek blijven en stelselmatig toegepast worden.

De waarderingsregels worden aangepast als ze niet langer aan de vereiste van het getrouwe beeld beantwoorden, o.m. als gevolg van een belangrijke wijziging in het bedrijf van de consoliderende onderneming, haar vermogensstructuur of in de economische dan wel technologische omstandigheden. De volgende voorwaarden moeten vervuld worden:

- de aanpassing moet in de toelichting gemotiveerd worden;
- in het eerste jaar waarin deze aanpassing doorgevoerd wordt, moet de invloed ervan op het vermogen, de financiële positie en het resultaat van het geconsolideerde geheel in de toelichting vermeld worden (art. 116 en 127 KB 30 januari 2001).

6.5 Munteenhed

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld in euro.

6.6 Niet compensatie

Compensatie tussen tegoeden en schulden, tussen rechten en verplichtingen en tussen opbrengsten en kosten is verboden behoudens in gevallen die in de Belgische regelgeving bepaald zijn.

6.7 Periodiciteit

De geconsolideerde jaarrekening wordt afgesloten:

- op dezelfde datum als de enkelvoudige jaarrekening van de consoliderende onderneming;
- op een ander tijdstip, om rekening te houden met de afsluitdatum van de meeste of de belangrijkste te consolideren ondernemingen, mits motivering van deze afwijking in de toelichting (art. 119 en 121 KB 30 januari 2001).

De geconsolideerde jaarrekening moet op de afsluitdatum alle vermogensbestanddelen en resultaten van de consoliderende alsook de in consolidatie opgenomen ondernemingen bevatten. Dat kan tot gevolg hebben dat tussentijdse financiële staten moeten worden opgesteld.

Als dat uiterst moeilijk zou zijn of de totstandkoming van de geconsolideerde jaarrekening zou vertragen, mag een afwijkende afsluitdatum in aanmerking genomen worden. Tussen beide data mag evenwel niet meer dan drie maanden liggen.

Als deze afwijkingsmogelijkheid toegepast wordt, moeten de volgende voorwaarden vervuld worden:

- de uitzondering moet in de toelichting gemotiveerd worden;
- er moet melding gemaakt worden van belangrijke gebeurtenissen tussen de afwijkende afsluitdatum en de balansdatum als die gebeurtenissen betrekking hebben op het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de consoliderende onderneming en de betrokken onderneming (in het bijzonder intragroepsverrichtingen) (art. 120 en 121 KB 30 januari 2001).

DEEL II – CONSOLIDATIE IN DE PRAKTIJK

7. INLEIDING

Het doel van consolidatie is het opmaken van een geconsolideerde jaarrekening van een groep van ondernemingen waarbij alleen bezittingen (activa), verplichtingen (passiva) en transacties (resultatenrekening) van de groep t.a.v. derden weergegeven worden.

Dit betekent dat de financiële staten (jaarrekeningen) van de verschillende entiteiten van deze groep samengevoegd worden. Dat gebeurt volgens verschillende methodes.

7.1 Integrale consolidatiemethode

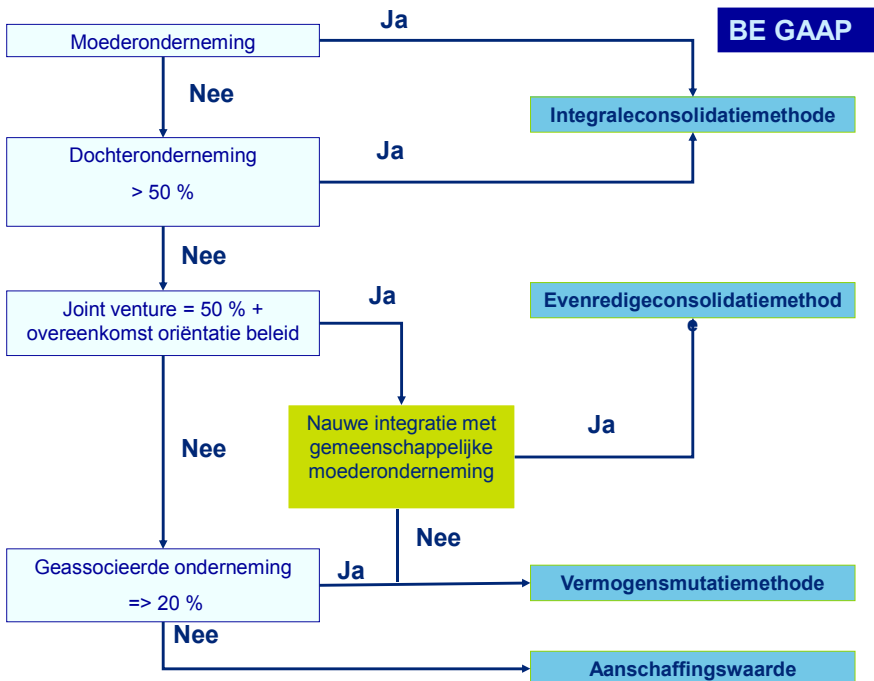
Activa, passiva, kosten en opbrengsten, rechten en verplichtingen van een entiteit worden integraal opgenomen met eliminatie van de intragroepssaldi en – transacties.

7.2 Evenredige- of proportionele consolidatiemethode

Activa, passiva, kosten en opbrengsten, rechten en verplichtingen van een entiteit worden alleen voor het evenredige deel van het belangenpercentage opgenomen met eliminatie van intragroepssaldi en – transacties van datzelfde evenredige deel.

7.3 Vermogensmutatiemethode

Een entiteit wordt als financieel vast actief gewaardeerd naar rata van het groepsbelang in het eigen vermogen met opname van het aandeel van de groep in het resultaat van de entiteit in de groepsresultatenrekening.

7.4 Controlepercentage

Bij de uitvoering van de consolidatie in de praktijk wordt in eerste instantie het controle- en het belangenpercentage bepaald. Het is van groot belang om het onderscheid tussen controle- en belangenpercentage te begrijpen. Het controlepercentage wordt immers gebruikt voor het bepalen van de consolidatiekring alsook voor het bepalen van de consolidatiemethode waarmee de entiteiten van de groep in de consolidatie worden opgenomen. Zodra de consolidatiekring en de verschillende consolidatiemethodes vastgelegd zijn, wordt de consolidatie op basis van het belangenpercentage uitgewerkt.

Het controlepercentage geeft een uitdrukking van de macht die een onderneming over een andere onderneming heeft. Het betreft een juridisch – economische notie. Het weerspiegelt de graad van afhankelijkheid tussen dochterondernemingen en geassocieerde ondernemingen enerzijds en de moederonderneming anderzijds. Het wordt uitgedrukt in het stemrechten percentage dat door de moedermaatschappij in een andere onderneming aangehouden wordt.

Vaststellen van het controlepercentage:

Controlepercentage

Of

Stemrechten via rechtstreekse deelnemingen

+

Stemrechten via een onrechtstreekse deelneming

+

Stemrechten die via een tussenpersoon aangehouden worden

Totaal aantal stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen

-

Stemrechten verbonden aan eigen aandelen (zelf of via dochterondernemingen aangehouden)

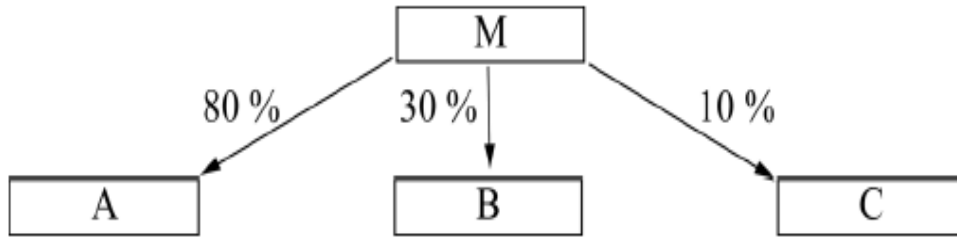
7.5 Het belangenpercentage

Het belangenpercentage geeft het financiële belang weer van een onderneming in het nettovermogen en het resultaat van een andere onderneming. Het is bijgevolg een financiële notie. Het belangenpercentage geeft de verdeling aan van de belangen met betrekking tot de geconsolideerde gegevens.

Vaststellen van het belangenpercentage

Bij de onrechtstreekse deelneming wordt het belangenpercentage verkregen door vermenigvuldiging van de opeenvolgende deelnemingspercentages.

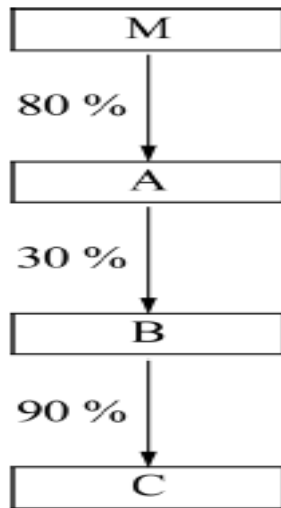
Voorbeeld 1:

van M in	Controlepercentage	Belangenpercentage	Consolidatiemethode BE GAAP
A	80 %	80 %	Integrale consolidatie
B	30 %	30 %	Vermogensmutatiemethode
C	0 %	10 %	Geen consolidatie

Consolidatiekring M en A

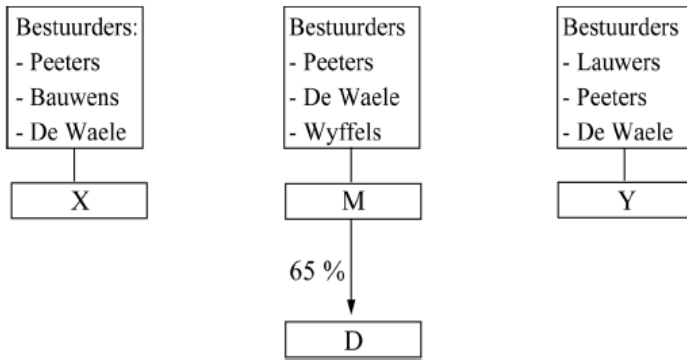
Voorbeeld 2:

van M in	Controlepercentage	Belangenpercentage		Consolidatiemethode BE GAAP
A	80 %	80 %		Integrale consolidatie
B	30 %	24 %	= 80 %*30 %	Vermogensmutatiemethode
C	0 %	22 %	= 80 %*30%*90 %	Geen consolidatie in groep M

Consolidatiekring M en A

Voorbeeld 3:

Samen staan X, M en Y onder centrale leiding (de meerderheid van hun bestuurders bestaan uit dezelfde personen).

van M in	Controle-percentage	Belangenpercentage	Consolidatiemethode BE GAAP
X	100 %	100 %	Integrale consolidatie
D	65 %	65 %	Integrale consolidatie
Y	100 %	100 %	Integrale consolidatie

8. DE INTEGRALE CONSOLIDATIEMETHODEN

8.1 De integrale consolidatie

De integrale consolidatiemethode wordt toegepast op de consoliderende onderneming (moederonderneming) alsook op haar dochterondernemingen waarover ze exclusieve controle heeft.

De integrale consolidatiemethode heeft als belangrijkste kenmerk dat activa, passiva, kosten en opbrengsten en gegevens van de toelichting van de moederonderneming en haar exclusieve dochterondernemingen integraal samengevoegd worden. Om dubbeltellingen te vermijden, worden onderlinge saldi en transacties integraal geëlimineerd.

Eliminaties die van een te verwaarlozen betekenis zijn, mogen achterwege blijven (art. 148 W.Venn.).

8.2 Geconsolideerde balans

Alle activa en passiva van zowel de moederonderneming als van de exclusieve dochterondernemingen worden integraal opgenomen (art. 144 KB 30 januari 2001).

Deze activa en passiva worden eerst herwerkt om de individuele waarderingregels van elke geconsolideerde dochteronderneming in overeenstemming te brengen met de groepswaarderingregels.

Het aandeel van de groep in dit herwerkt eigen vermogen op datum van verwerving, wordt gecompenseerd met de boekwaarde van deze aandelen in de boekhouding van de ondernemingen die deze aandelen bezitten.

Het eventuele verschil dat na compensatie ontstaat, geeft aanleiding tot een consolidatieverschil voor zover dat niet aan actief- en passiefbestanddelen toegewezen kan worden.

In geval van een niet 100%-deelneming wordt het aandeel van derden in dit herwerkt eigen vermogen op de passiefzijde van de geconsolideerde balans opgenomen onder de rubriek 'Belangen van derden'. Dit aandeel van derden wordt belichaamd door aandelen in bezit van andere partijen dan in de consolidatie opgenomen ondernemingen.

Aandelen in het kapitaal van de consoliderende onderneming (de moederonderneming), die aangehouden worden door een in consolidatie opgenomen onderneming, worden in de geconsolideerde balans geboekt onder de rubriek van het actief 'Geldbeleggingen'.

Uit de geconsolideerde balans worden weggelaten:

- onderlinge vorderingen en schulden;
- winsten en verliezen die begrepen zijn in de waarde van een actief in de geconsolideerde balans, verworven van een andere in de consolidatie opgenomen onderneming.

Op deze integrale eliminatie kunnen twee uitzonderingen gemaakt worden:

- eliminatie naar rata van het belangenpercentage;
- niet-eliminatie mits vermelding in de toelichting als:
  - o de verrichting aan normale marktvoorwaarden doorgegaan is of;
  - o de eliminatie onevenredig veel kosten zou meebrengen.

8.3 Geconsolideerde resultatenrekening

Alle kosten en opbrengsten van zowel moederonderneming als van de exclusieve dochterondernemingen worden integraal opgenomen (art. 145 t.e.m. 147 KB 30 januari 2001).

De resultaatbestemming van dochterondernemingen anders dan dividend wordt onder de kosten opgenomen.

Uit de geconsolideerde resultatenrekening worden weggelaten:

- onderlinge opbrengsten en kosten;
- winsten en verliezen die begrepen zijn in de waarde van een actief;
- gerealiseerde meer- en minwaarden op deelnemingen overgedragen binnen de groep. Deze integrale eliminatie kan beperkt worden tot het belangenpercentage;
- dividenden toegekend door een in consolidatie opgenomen onderneming aan een andere in consolidatie opgenomen onderneming;
- waardeverminderingen op deelnemingen opgenomen in consolidatie.

Het gedeelte van het resultaat dat aan derden toegerekend kan worden, wordt in de geconsolideerde resultatenrekening vermeld onder de rubriek 'Aandeel van derden in het resultaat'.

8.4 Geconsolideerde toelichting

Alle rechten en verplichtingen van de moederonderneming alsook van de exclusieve dochterondernemingen worden integraal opgenomen met uitzondering van onderlinge rechten en verplichtingen (art. 148 KB 30 januari 2001).

8.5 Voorbeeld

Een moederonderneming M bezit alle aandelen en de daaraan verbonden stemrechten van een onderneming D.

Ze heeft geen deelnemingen in andere vennootschappen. Ten gevolge van een onderlinge levering heeft D een schuld van 100.000 EUR aan M.

Gegevens van de moederonderneming

Balans M per 31/12/20N1			
Actief		Passief	
Materiële vaste activa	200.000	Kapitaal	700.000
Financiële vaste activa	200.000	Reserves	200.000
Vlottende activa	800.000	Schulden	550.000
Overlopende rekeningen	300.000	Overlopende rekeningen	50.000
	1.500.000		1.500.000

Gegevens van de dochteronderneming

Balans D per 31/12/20N1			
Actief		Passief	
Materiële vaste activa	100.000	Kapitaal	100.000
Vlottende activa	350.000	Reserves	100.000
Overlopende rekeningen	150.000	Schulden	350.000
		Overlopende rekeningen	50.000
	600.000		600.000

	M	D	Eliminatie- en Integratieboekingen		Gecon- solideerd
			D	C	
Activa					
Materiële vaste activa	200.000	100.000			300.000
Financiële vaste activa	200.000			200.000	
Vlottende activa	800.000	350.000		100.000	1.050.000
Overlopende rekeningen	300.000	150.000			450.000
Totaal	1.500.000	600.000		300.000	1.800.000
Passiva					
Kapitaal	700.000	100.000	100.000		700.000
Reserves	200.000	100.000	300.000		
Groepsreserves				200.000	200.000
Schulden	550.000	350.000	100.000		800.000
Overlopende rekeningen	50.000	50.000			100.000
Totaal	1.500.000	600.000	500.000	200.000	1.800.000

De verdere behandeling van de integrale consolidatie methode gebeurt aan de hand van een bespreking van een aantal eliminaties:

- eliminatie van een deelneming;
- eliminaties van vorderingen en schulden;
- eliminaties binnen de resultatenrekening;
- eliminaties met impact op balans en resultatenrekening.

Alleen deze laatste eliminatie heeft een invloed op het geconsolideerde resultaat.

8.6 Eliminatie van een deelneming

Bij toepassing van de integrale consolidatiemethode worden alle activa en passiva alsook de resultatenrekening van de consoliderende en de volgens deze methode geconsolideerde ondernemingen integraal opgenomen.

Om dubbeltellingen te vermijden wordt voor elke dochteronderneming die in consolidatie opgenomen wordt het deel van het eigen vermogen dat het aandelenbezit van de groep vertegenwoordigd, gecompenseerd met de boekwaarde van deze aandelen in de onderneming die ze bezit.

Bij toepassing van de integrale consolidatiemethode gebeurt dat technisch door een integrale eliminatie van het eigen vermogen (op verwervingsdatum) van een dochteronderneming tegenover de boekwaarde van de deelneming bij de moederonderneming, mits uitdrukking van eventuele belangen van derden.

8.7 Het begrip consolidatieverschil/goodwill

In veel gevallen stemt de boekwaarde van de deelneming bij de moederonderneming en het aandeel van de groep in het eigen vermogen van een dochteronderneming niet overeen. Dat komt doordat de aankoopprijs van de deelneming meestal hoger of lager is dan het overeenkomstige aandeel in het eigen vermogen dat verworven werd. Dat verschil noemt men het consolidatieverschil of de goodwill en het kan zowel positief als negatief zijn.

Voorbeeld

Gegeven	
Aanschaffingsprijs van de deelneming	7.000
Aandelenpercentage in het bezit van de moeder	80%
Eigen vermogen van de dochter	6.500
Bepaling van het consolidatieverschil	
Aanschaffingswaarde van de deelneming	7.000
Aandeel van de moeder in het eigen vermogen van de dochter 80% van 6 500	5.200
Consolidatieverschil / Goodwill (positief)	1.800

Oorzaken van consolidatieverschil

Positief consolidatieverschil: de aanschaffingswaarde van de deelneming is groter dan het door de groep verworven aandeel in het eigen vermogen.

Dat kan de volgende redenen hebben:

1. Onderwaardering van de activa van de dochter:
  - boekhoudkundig niet-uitgedrukte immateriële vaste activa, zoals bv. een octrooi of een merknaam;
  - boekhoudkundig niet-uitgedrukte meerwaarden op materiële vaste activa, zoals bv. op onroerend goed;
  - toepassing van de 'completed contract'-methode bij de waardering van bestellingen in uitvoering;
2. Overwaardering van passiva van de dochter: overdreven voorzieningen die in hoofdzaak fiscaal geïnspireerd zijn;
3. Gunstige rentabiliteitsvooruitzichten;
4. Verwachte voordelen uit een overname: schaalvoordelen, vermindering van de concurrentie, verzekering van toelevering, bekwaamheid van personeel.

Negatief consolidatieverschil: de aanschaffingswaarde van de deelneming is kleiner dan het door de groep verworven aandeel in het eigen vermogen.

Dat kan de volgende redenen hebben:

1. Overwaardering van de activa van de dochter:
  - onvoldoende waardeverminderingen op vorderingen,
  - niet-uitgedrukte waardeverminderingen op een traag roterende of verouderde voorraad;
2. Onderwaardering van passiva van de dochter: onvoldoende voorzieningen voor hangende geschillen, garantieverplichtingen of verplichtingen tot milieusanering;
3. Minder gunstige rentabiliteitsvooruitzichten. Consolidatieverschillen omwille van redenen (1) en (2) kunnen toegerekend worden aan activa en passiva; consolidatieverschillen omwille van redenen (3) en (4) zijn niet-toerekenbaar.

Boekhoudkundige verwerking van consolidatieverschillen

Het consolidatieverschil dat na toerekening overblijft, wordt in de geconsolideerde balans opgenomen aan de actiefzijde als dat verschil positief is en aan de passiefzijde als dat verschil negatief is.

Een **positief consolidatieverschil** wordt opgenomen onder de vaste activa in de rubriek 'Consolidatieverschillen'.

Dat verschil wordt afgeschreven:

- volgens een passend afschrijvingsplan;
- met een motivering in de toelichting indien over meer dan 5 jaar;
- ten laste van het bedrijfsresultaat of het financieel resultaat;
- ten laste van het uitzonderlijk resultaat in geval van aanvullende afschrijvingen wegens uitzonderlijk economische omstandigheden.

Een **negatief consolidatieverschil** wordt opgenomen onder het eigen vermogen van het passief in de rubriek 'Consolidatieverschil'.

Dat consolidatieverschil mag niet in het geconsolideerde resultaat genomen worden.

Dat wil zeggen dat een negatief consolidatieverschil voor de duur van de participatie onveranderd op het passief van de balans opgenomen wordt, tenzij:

- dat negatieve consolidatieverschil te verklaren is vanuit de verwachting op het ogenblik van verwerving dat de dochteronderneming negatieve resultaten of kosten zal veroorzaken;
- voor zover en op het ogenblik dat deze vooruitzichten werkelijkheid worden.

Artikel 141 van het KB van 30 januari 2001 bepaalt dat de afschrijvingen op positieve consolidatieverschillen die over meer dan 5 jaar gespreid worden in de geconsolideerde toelichting verantwoord moeten worden. In feite moeten deze afschrijvingen gebaseerd zijn op een voorzichtige raming van de economische levensduur van het actief.

Positieve en negatieve consolidatieverschillen mogen niet met elkaar gecompenseerd worden tenzij ze betrekking hebben op eenzelfde dochteronderneming. In dat laatste geval is compensatie verplicht.

Bepaling van het consolidatieverschil/ de goodwill

Het consolidatieverschil is gelijk aan het verschil tussen de aanschaffingswaarde van een deelneming en het verworven deel van het eigen vermogen op datum van verwerving.

Bij de bepaling van het eerste consolidatieverschil wordt de aanschaffingswaarde van de deelneming vergeleken met het verworven deel van het boekhoudkundig eigen vermogen.

Na de toewijzing van het eerste consolidatieverschil aan activa en passiva wordt bij de bepaling van het tweede consolidatieverschil de aanschaffingsprijs van de deelneming vergeleken met het verworven deel van het intrinsieke eigen vermogen. Dat intrinsieke eigen vermogen ontstaat na toewijzing van het eerste consolidatieverschil aan over- of ondergewaardeerde activa en passiva. Dat tweede consolidatieverschil is gelijk aan het uiteindelijke consolidatieverschil dat in de consolidatie verder gebruikt wordt.

Datum waarop het consolidatieverschil bepaald wordt

Het consolidatieverschil wordt in principe berekend op de verwervingsdatum of op een datum zo dicht mogelijk bij de datum van verwerving.

Op deze regel zijn mogelijke afwijkingen:

- **Opstellen van eerste geconsolideerde jaarrekening**

Als een onderneming voor de eerste maal een geconsolideerde jaarrekening opstelt, kan het consolidatieverschil ook vastgesteld worden op de aanvangsdatum van het boekjaar waarop de eerste consolidatie betrekking heeft. Het te compenseren eigen vermogen wordt dan berekend op basis van het eigen vermogen van de jaarrekening over het vorige boekjaar. De berekening moet gebeuren ten belope van de aandelen in bezit op deze aanvangsdatum.

- **Dochteronderneming voor eerste maal in consolidatie opgenomen**

Als een dochteronderneming voor de eerste maal in de consolidatie opgenomen wordt, kan het consolidatieverschil vastgesteld worden op de aanvangsdatum van het boekjaar waarin de betrokken dochteronderneming voor de eerste maal in de consolidatie opgenomen wordt. Deze methode zal voornamelijk uit praktische overwegingen toegepast worden.

- **Aanschaffingswaarde van een deelneming / kostprijs van een bedrijfscombinatie**

Voor de berekening van het consolidatieverschil wordt de boekwaarde van de deelneming zoals ze voorkomt in de herwerkte balans(en) van de ondernemingen die aandelen van de dochteronderneming bezitten, in aanmerking genomen.

Eventuele geboekte waardeverminderingen worden tegengeboekt, zodat de boekwaarde meestal gelijk zal zijn aan de oorspronkelijke aanschaffingswaarde. Een uitzondering hierop zijn de deelnemingen in vreemde valuta waarvan de boekwaarde in de herwerkte balans beïnvloed wordt door de omrekeningskoers bij toepassing van de slotkoersmethode.

- Vaststellen van het overgenomen eigen vermogen identificeerbare activa en verplichtingen
Het eigen vermogen van de dochteronderneming dat in aanmerking genomen wordt voor het bepalen van het consolidatieverschil is de boekwaarde van de activa van de dochteronderneming verminderd met de voorzieningen en schulden op datum van verwerving.

De boekwaarde van deze activa- en passivabestanddelen is die na eventuele herwerkingen zoals:

- het aanpassen van de individuele waarderingsregels van de dochteronderneming aan de groepswaarderingsregels;
- het aanpassen van fiscale afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen aan de bedrijfseconomisch noodzakelijke;
- de toewijzing van het eerste consolidatieverschil aan over- of ondergewaardeerde activa en passiva;
- de boeking van latente belastingen.

Als de aandelen tijdens het boekjaar verworven zijn, omvat het te compenseren eigen vermogen eveneens het tussentijdse resultaat (positief of negatief van het boekjaar tot op de datum van verwerving (preacquisitieresultaat). Als op dat resultaat voor verwerving een interim dividend toegekend werd, dan wordt dat resultaat met het interim dividend verminderd.

Resultaten behaald na de verwerving van de deelneming hebben geen invloed op het consolidatieverschil.

De 'belangen van derden'

Als de moederonderneming niet alle aandelen van de dochter bezit, worden bij integrale consolidatie de activa en passiva volledig opgenomen, hoewel ze gedeeltelijk in handen zijn van minderheidsaandeelhouders. Deze 'belangen van derden' moeten ook in de geconsolideerde balans opgenomen worden.

Conform de Belgische boekhoudreglementering worden de 'belangen van derden' geboekt als vreemd vermogen, maar na toerekening van meer- en minderwaarden aan actief- en passiefbestanddelen. Het gedeelte van het resultaat dat toegerekend kan worden aan aandelen gehouden door andere personen wordt in de geconsolideerde resultatenrekening vermeld onder de post 'Aandeel van derden in resultaat'.

8.8 Eliminaties van vorderingen en schulden

Op balansdatum kunnen openstaande saldi t.o.v. de in de consolidatie opgenomen ondernemingen ontstaan ten gevolge van:

- onderlinge leveringen van goederen en diensten, die nog niet geïnd of betaald werden;
- onderlinge verkopen van vaste activa die nog niet geïnd of betaald werden;
- onderlinge leningen.

Voorbeeld

De ondernemingen M en D worden in de consolidatie opgenomen. Onderneming M heeft een deelneming van 85% in onderneming D. Per 31/12/20N1 staat in de boeken van M nog een openstaande vordering op D ten gevolge van het leveren van een partij handelsgoederen van 400.000 EUR. Dit bedrag stemt overeen met de schuld die D op M in haar saldibalans staan heeft.

Consolidatiejournaal

Rek.nr.	Omschrijving	D	C
44	Handelsschulden	400.000	
40	Handelsvorderingen (eliminatie)		400.000

In de resultatenrekening zal m.b.t. deze onderlinge verkopen eveneens een eliminatie moeten gebeuren.

8.9 Eliminaties binnen de resultatenrekening

Gedurende het boekjaar kunnen onderlinge opbrengsten en kosten ontstaan zijn als gevolg van:

- aan- en verkopen van goederen;
- aan- en verkopen van diverse goederen en diensten;
- intrestkosten en intrestopbrengsten.

Voorbeeld

M heeft op D een omzet van 900.000 EUR gerealiseerd. Op balansdatum zijn alle goederen al aan derden doorverkocht. Er zijn geen openstaande facturen meer.

	Omschrijving	D	C
70	Omzet	900.000	
60	Handelsgoederen, grond-en hulpstoffen (eliminatie)		900.000

8.10 Consolidatie van de resultaatverwerking

Voorafgaand aan de consolidatie worden in de individuele jaarrekeningen de volgende boekingen m.b.t. de resultaatverwerking uitgevoerd (BE GAAP):

- de tegenboeking van de resultaatbestemming,
- het resultaat van het boekjaar wordt als over te dragen resultaat beschouwd,
- de tegenboeking van de overboeking naar belastingvrije reserves en onttrekking aan deze belastingvrije reserves;
- de boeking als kosten van de aan derden bestuurders en derden andere rechthebbenden uit te keren winst van de dochterondernemingen.

Na consolidatie bestaat de geconsolideerde resultaatverwerking uit de volgende stappen:

- de bepaling van het resultaat na consolidatie;
- de bepaling van het 'aandeel van derden' en het 'aandeel van de groep' in het geconsolideerde resultaat;
- de boeking van de bestemming van het geconsolideerde resultaat.

Het geconsolideerde resultaat is samengesteld uit de som van:

- het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekeningen;
- de impact op het resultaat van de herwerkingen;
- de impact van de consolidatieboekingen.

Om op geconsolideerde basis tot een resultaatbestemming te komen wordt uitgegaan van de oorspronkelijke bestemming van het resultaat bij elk van de individuele ondernemingen.

De volgende vraag moet gesteld worden: 'Welk deel van het resultaat kan toegewezen worden aan de groep en welk kan toegewezen worden aan de belangen van derden?'

Toevoeging aan reserves

Het resultaat van de consoliderende onderneming (moederonderneming) dat aan de reserves toegevoegd wordt, blijft integraal in de groep.

Bij niet 100% deelnemingen moet de toevoeging aan de reserves opgesplitst worden in toevoeging aan groepsreserves en toevoeging aan belangen van derden. Deze verdeling gebeurt op basis van het belangenpercentage dat de groep in de dochteronderneming heeft.

Over te dragen resultaat

De verwerking gebeurt identiek als voor de toevoeging aan de reserves.

Dividenden

Dividenden van de consoliderende onderneming verlaten de groep.

Dividenden van 100% dochterondernemingen worden aan de groepsreserves toegevoegd.

Dividenden van niet-100% dochterondernemingen worden in verhouding tot het belangenpercentage aan de groepsreserves toegevoegd.

Tantièmes

Tantièmes worden als kosten geboekt als ze aan derden bestuurders of derden andere rechthebbenden toegekend worden.

8.11 Eliminaties met impact op de balans en de resultatenrekening

In geval van toepassing van de integraleconsolidatiemethode worden de volgende eliminaties met impact op de balans en de resultatenrekening uitgevoerd:

- winst / verlies begrepen in waarde actief;
- gerealiseerde meer - en minwaarde op deelnemingen overgedragen binnen de groep;
- dividenden toegekend binnen de groep;
- waardeverminderingen op deelnemingen.

M.b.t. de resultaten vermeld onder 1 en 2 voorziet BE GAAP twee uitzonderingen op de integrale eliminatie van intragroepswinsten en -verliezen die in de waarde van de activa opgenomen zijn:

- een eliminatie beperkt tot het belangenpercentage of;
- geen eliminatie mits vermelding in de toelichting als:
  - o de verrichting doorgedaan is aan normale marktvoorwaarden of;
  - o de eliminatie onevenredig veel kosten zou meebrengen.

8.12 Eliminatie van het resultaat bij verkoop van vaste activa

Als naar aanleiding van de verkoop van een vast actief binnen de groep een meerwaarde gerealiseerd wordt, wordt die in de consolidatie geëlimineerd.

Twee gevallen kunnen zich voordoen:

- De meerwaarde is tijdens het boekjaar gerealiseerd: de meerwaarde is bijgevolg opgenomen in het geconsolideerde resultaat van het boekjaar en moet daaruit geëlimineerd worden.
- De meerwaarde is in vorige boekjaren gerealiseerd: de eliminatie moet gebeuren tegenover het geconsolideerde eigen vermogen en in voorkomend geval in de belangen van derden.

Daarenboven moeten in geval van afschrijfbaar activa de afschrijvingen herberekend worden op basis van de oorspronkelijke aanschaffingswaarde, volgens de vroeger toegepaste afschrijvingsmethode en het vroeger toegepaste afschrijvingspercentage.

Als naar aanleiding van de verkoop van een vast actief binnen de groep een verlies gerealiseerd wordt, wordt een onderscheid gemaakt tussen twee situaties:

- De gerealiseerde minwaarde beantwoordt aan de bedrijfseconomische werkelijkheid (de lagere verkoopprijs is verantwoord door de marktomstandigheden of door de lagere gebruikswaarde ingevolge een nieuwe bestemming): het verlies blijft in de consolidatie behouden.
- De gerealiseerde minwaarde beantwoordt niet aan de bedrijfseconomische werkelijkheid: omwille van het getrouwe beeld wordt het intragroepsverlies geëlimineerd

8.13 Onderlinge verkopen van goederen die tot de voorraden behoren

Voor consolidatiedoeleinden wordt de waardering van de voorraden aangepast aan de waarderingsregels die van toepassing zijn voor de consolidatie (in principe die van de consoliderende onderneming). Deze aanpassingen maken deel uit van de voorbereidende werkzaamheden tot de consolidatie en gebeuren in het kader van de herwerking op het niveau van de individuele ondernemingen.

Naast deze harmonisatie van waarderingsregels zijn er consolidatieboekingen mogelijk die betrekking hebben op de eliminatie van de intragroepsresultaten.

In geval van verkopen met winst van goederen die bij de kopende onderneming op de consolidatiedatum nog tot de voorraden behoren, is er op groepsniveau een winst geboekt die niet gerealiseerd is. Die moet geëlimineerd worden.

De volgende gevallen worden onderscheiden:

- De kopende onderneming heeft alle goederen al doorverkocht. Aangezien er per consolidatiedatum geen eindvoorraad aanwezig is, is er op groepsniveau geen actief aanwezig dat een niet-verwezenlijkt resultaat bevat. De consolidatieboekingen zijn beperkt tot de eliminatie binnen de resultatenrekening van de onderlinge aankopen en verkopen.
- De kopende onderneming heeft nog niet alle goederen doorverkocht. Per consolidatiedatum is er een eindvoorraad aanwezig, die op groepsniveau een niet-verwezenlijkt resultaat bevat. Dat niet-gerealiseerde resultaat moet geëlimineerd worden.
- Zowel beginvoorraad als eindvoorraad bevatten intragroepsresultaten. Als in de beginvoorraad goederen voorkomen die op groepsniveau een niet-verwezenlijkt resultaat bevatten, dan geeft dat aanleiding tot een aanpassing van het geconsolideerde resultaat. Bij de consolidatie van het voorgaande boekjaar werd dat resultaat uit het groepsresultaat geëlimineerd. In de mate dat de beginvoorraad van goederen met een intragroepsresultaat in de loop van het boekjaar buiten de groep gerealiseerd werd, moet dat in het vorige boekjaar geëlimineerde intragroepsresultaat in het geconsolideerde resultaat opgenomen worden.

8.14 Eliminaties van intragroepsdividenden

Een dividend dat bij resultaatbestemming van het vorig boekjaar door een dochteronderneming aan de moederonderneming toegekend werd, bevindt zich per consolidatiedatum niet meer in het eigen vermogen van de dochteronderneming.

Via de geconsolideerde resultaatbestemming van het vorige boekjaar werd dat dividend al in de geconsolideerde groepsreserves van het vorige boekjaar opgenomen.

Het dividend dat de moederonderneming m.b.t. het vorige boekjaar van de dochteronderneming ontvangen heeft, is bij de moederonderneming als opbrengst van het boekjaar geboekt.

Dat betekent dat dit dividend in het geconsolideerde resultaat van het boekjaar opgenomen is, terwijl het via de geconsolideerde resultaatverwerking van het vorige boekjaar al opgenomen werd in de geconsolideerde groepsreserves van het vorige boekjaar. Bijgevolg moet het dividend uit het geconsolideerde resultaat van het boekjaar geëlimineerd worden.

8.15 Eliminatie van waardeverminderingen op deelnemingen

Geboekte waardevermindering op deelnemingen in ondernemingen opgenomen in consolidatie moeten eveneens geëlimineerd worden.

9. PROPORCIONELE CONSOLIDATIEMETHODE

De proportionele consolidatiemethode wordt alleen toegepast voor de consolidatie van gezamenlijke dochterondernemingen, d.w.z. ondernemingen die onder de gezamenlijke controle staan van een beperkt aantal vennoten, als die overeengekomen zijn dat beslissingen omtrent de oriëntatie van het beleid van de betrokken dochterondernemingen niet zonder hun gemeenschappelijke instemmingen genomen kunnen worden. Dat wil niet zeggen dat het controlepercentage van deze vennoten gelijk moet zijn. Er is evenwel altijd een overeenkomst vereist.

Gemeenschappelijke dochterondernemingen mogen evenwel gewaardeerd worden volgens de vermogensmutatiemethode i.p.v. opgenomen te worden via de evenredige methode als hun bedrijf niet nauw geïntegreerd is in het bedrijf van de vennootschap die over gezamenlijke controle beschikt.

Onder de methode van de evenredige consolidatie worden de actief- en passiefbestanddelen, rechten en verplichtingen, opbrengsten en kosten van gemeenschappelijke dochterondernemingen in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen naar rata van de rechten in hun kapitaal (deelnemingspercentage) die door de in de consolidatie opgenomen ondernemingen gehouden worden. Dat betekent dat er geen minderheidsbelangen uitgedrukt worden.

Buiten het feit dat de opname in de consolidatie niet integraal gebeurt, maar slechts ten belope van het deelnemingspercentage, gelden in belangrijke mate dezelfde regels als voor de integrale consolidatie met uitzondering van deze artikelen van het KB van 31 januari 2001 (artikel 137 b, 145, 147) die in hoofdzaak betrekking hebben op het aandeel van derden in het eigen vermogen en in het resultaat. In de evenredige consolidatiemethode worden immers geen minderheidsbelangen uitgedrukt.

10. DE VERMOGENSMUTATIEMETHODE

Anders dan de integrale consolidatiemethode en de proportionele consolidatiemethode is de vermogensmutatiemethode eerder een waarderingmethode dan een consolidatiemethode.

Bij toepassing van de vermogensmutatiemethode wordt een deelneming als financieel vast actief in de geconsolideerde balans opgenomen voor het bedrag dat overeenkomt met het aandeel van de groep in het eigen vermogen van de betrokken onderneming, inclusief het resultaat van het boekjaar. De boekwaarde van de deelneming wordt jaarlijks aangepast aan de wijzigingen in het eigen vermogen van de betrokken onderneming wat het aandeel van de groep betreft.

De ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode toegepast wordt, zijn:

- geassocieerde ondernemingen;
- dochterondernemingen die om bepaalde redenen niet mee geconsolideerd worden;
  - een dochteronderneming waarover controle in feite bestaat en waarvan opneming in de consolidatie zou indruisen tegen het principe van het getrouwe beeld;
  - dochterondernemingen in vereffening;
  - dochterondernemingen die besloten hebben om hun bedrijf stop te zetten of waarvoor er niet meer van uitgegaan kan worden dat ze hun bedrijf zullen voortzetten.

Gemeenschappelijke dochterondernemingen mogen in de consolidatie opgenomen worden volgens de vermogensmutatiemethode, als hun bedrijf niet nauw geïntegreerd is.

Bibliografie

Mario Dekeyser, Carine Coppens; Basisboek consolidatie met toepassingen in BE GAAP en IFRS